

9. Leirfall ved Kulstadsjøen, Vefsnfjorden 1940.

AV GUNNAR HOLMSEN.

Mellom Halsøykaaien 3 km nord for Mosjøen og bebyggelsen ved Kulstadsjøen på Vefsnfjordens østbreidd går der inn en liten bukt som heter Finnvika. Her fant der sted en undersjøisk utrasning ved 7-tiden om morgenen den 31. aug. 1940. Raset tok fyllingen for jernbanen som nettopp var ferdig og lå i strandkanten. Den sank i sjøen sammen med en lastebil, og noen minutter senere tok skredet kaien ved Halsøy kooperative dampskipsekspedisjon.

Av hensyn til jernbanens sikkerhet fikk jernbanegeolog Rosenlund i oppdrag å undersøke grunnen. Med jernbanegeologens tillatelse hitsettes her av hans rapport dat. 30. jan. 1941:

»Det var ikke fullt fjære da hendelsen fant sted. Linjen ligger på en fylling og katastrofen skjedde mens arbeidet med den nesten ferdig planerte fylling var i gang. Det utglidde parti av linjen var 50 m langt. Den ene halvpart av dette område (den nordre) sank først ned ca. 2 m med en påstående 3 tonns lastebil før hele partiet gled ut. Deretter foregikk den store utglidning i Finnvika (400—500 m lenger innover i fjorden). Arbeidsformann Høiby ved jernbaneanlegget har meddelt meg at dette skjedde noen minutter senere, muligens 5 minutter. Arbeider Erling Nilsen som var beskjeftiget med fyllingsarbeidet sier, at han 10 minutter eller muligens noe kortere tid etter den første synkning så »at botn inne i Kulstadsjøen formelig datt ned«. Det er således på det rene at utglidningen innerst i Finnvika fant sted senere enn fyllingens og det er sannsynlig at dette var ca. 5 minutter etter at utglidningen var endt.

Den store utglidning innerst i vika var ledsaget av et dumpt dønn og den ytre del av ekspedisjonskaiene tilhørende Halsøy

kooperative handelslag ble revet vekk. Det oppsto en stor flodbølge som rakk fram til fyllingen antagelig 1 à 2 minutter senere og det sies at vannet nådde helt opp til ledningsfestene på kraftstolpene. — Om flodbølgens fortsatte virksomhet foreligger kun en beretning fra Skaland som ligger ca. 5 km lenger ut i Vefsnfjorden og på dennes nordside. Her fosset sjøen mot land og deretter så hurtig tilbake at fisk ble liggende på det tørre. Årsaken til denne lokalt iakttatte voldsomme virkning må antagelig skyldes grunnbrott langs en grunn strand.

For å få rede på hvor og hvorledes grunnen hadde forandret seg etter rasene utførtes loddinger. Det viste seg at mellom de to ras (ved fyllingen og innerst i Finnvika) ligger bunnen uberørt ned til kote $\div$ 12, altså til den dybde hvortil det tidligere var loddet. Skjønt det avgjørende bevis mangler må en dog si at det er en til visshet grensende sannsynlighet for at det er direkte forbindelse mellom de to utglidninger men på større dyp enn det hvortil det gamle dybdekart når.

Fyllingsbelastningen i forbindelse med fjære sjø er årsaken til det første raset, det ved fyllingen. Det må med stor sannsynlighet antas, at dette foranlediget en fortsatt uglidning langs fjordens steile sideskråning, men på større dyp enn 12 m og derfra videre helt inn i bunnen av Finnvika. Det er også tegn som tyder på at utglidningen har fortsatt utover fjorden på samme side, men først mange dager etter 31. aug. Således skal jernbanearbeidere ha iaktatt strømvirvler og oppflytt tare som kan skyldes mindre glidninger. Det påstås også, at en flodbølge er iaktatt ved Fusta flere dager senere enn den 31. aug.

Etter Rosenlunds forslag ble linjen omlagt og flyttet inn på fast grunn ved det utsatte sted.

Summary.

During the building of the railway line between Mosjøen and Mo in Nordland, the nearly completed work on the ballast was destroyed by a submarine slide on August 31th, 1940. The railway line 3 km north of Mosjøen along the shore of Vefsn-

fjord was taken by the slide over a distance of 50 m. A de visu witness observed the ballast with a heavy lorry on it disappearing into the sea, and 5 minutes later the fall of a quay situated 500 m farther in. Thus the slope of the Fjord bottom seems to have slid over a considerable area. This supposition was afterwards confirmed by comparing of soundings made before and after the slide took place.